

**"ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO'NALISHLARI" nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-2, 2026**

Prospects for Digitalization in the Field of Systematization of Legislation

Durbek Islomov

Chief Consultant Institute for Analysis of Legislation and Regulatory Impact
Assessment under the Ministry of Justice

E-mail: islomov.durbek1@gmail.com

Abstract: The article examines the transformation of the legislative systematization process in the context of global digitalization. The author analyzes the problems of the traditional approach, such as legal inflation and contradictions between norms. Particular attention is paid to innovative concepts such as "Legislation as Code" (LaC), the use of Artificial Intelligence (AI) for semantic search, and the introduction of blockchain for data integrity. The article highlights the prospects for the transition to "Smart Codification" and its impact on legal certainty, reducing transaction costs for businesses, and improving the quality of public administration.

Keywords: *Digitalization of law, systematization of legislation, Legislation as Code (LaC), LegalTech, Artificial Intelligence in law, smart codification, regulatory sandboxes, legal certainty.*

QONUNCHILIKNI TIZIMLASHTIRISH SOHASINI RAQAMLASHTIRISH ISTIQBOLLARI

Durbek Islomov

Adliya vazirligi huzuridagi Qonunchilikni tahlil qilish va tartibga solish ta'sirini
baholash instituti bosh maslahatchisi

Elektron pochta: islomov.durbek1@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada global raqamlashtirish sharoitida qonunchilikni tizimlashtirish jarayonlarining transformatsiyasi ko'rib chiqiladi. Muallif an'anaviy

**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO‘NALISHLARI” nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-2, 2026**

yondashuvning muammolari, jumladan, huquqiy inflyatsiya va normalar o‘rtasidagi kolliziyalarni tahlil qiladi. "Qonunchilik kod sifatida" (LaC) konsepsiyasi, semantik qidiruv uchun sun‘iy intellekt (AI) imkoniyatlari va ma‘lumotlar yaxlitligini ta‘minlashda blokcheyn texnologiyasini qo‘llash masalalariga alohida e‘tibor qaratilgan. Maqolada "Aqlli kodifikatsiya"ga o‘tish istiqbollari va uning huquqiy aniqlikni ta‘minlash, biznes uchun tranzaksiya xarajatlarini kamaytirish hamda davlat boshqaruvi sifatini oshirishdagi o‘rni yoritib berilgan.

***Kalit so‘zlar:** Huquqni raqamlashtirish, qonunchilikni tizimlashtirish, Legislation as Code (LaC), LegalTech, sun‘iy intellekt, aqlli kodifikatsiya, tartibga solish gilyotnasi, huquqiy aniqlik.*

Tizimlashtirishning an‘anaviy muammolari

Bugungi kunda qonunchilik bazasining haddan tashqari kengayib ketishi (inflyatsiyasi) huquqni qo‘llash amaliyotida qiyinchiliklar tug‘dirmoqda. An‘anaviy tizimlashtirish usullari — inkorporatsiya va kodifikatsiya — inson omiliga tayanadi, bu esa quyidagi muammolarga olib keladi:

- Normalar o‘rtasidagi qarama-qarshiliklar (kolliziyalar);
- Eski burchakli (eskirgan) normalarning saqlanib qolishi;
- Fuqarolar va tadbirkorlar uchun huquqiy axborotni qidirishning murakkabligi.

“Qonunchilik kod sifatida” (Legislation as Code - LaC) konsepsiya qonunlarni faqat matn ko‘rinishida emas, balki kompyuter dasturlari o‘qiydigan formatda (masalan, JSON yoki XML) ishlab chiqishni nazarda tutadi. Davlat xizmatlari avtomatik tarzda qonun talablariga muvofiq ishlaydi. Masalan, soliq stavkalari yoki ijtimoiy nafaqalar qonun o‘zgarishi bilan tizimda avtomatik yangilanadi.

**"ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO'NALISHLARI" nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-2, 2026**

Sun'iy intellekt va Big Data tahlili texnologiyalari minglab hujjatlar ichidan bir-biriga zid keluvchi bandlarni soniyalar ichida aniqlash imkonini beradi. Yangi loyiha amaldagi 30 000 dan ortiq hujjatga zid kelmasligini tekshirish.

Yangi tahrirdagi kodifikatsiya jarayonlarida raqamli platformalarning o'zni beqiyos. Investitsiya qonunchiligini tizimlashtirishda raqamlashtirish quyidagilarga xizmat qiladi:

Yagona raqamli platforma: Investor uchun barcha imtiyoz va majburiyatlar yagona bazada, "interaktiv xarita" ko'rinishida aks etadi.

Dinamik yangilanish: Qonunchilikka kiritilgan o'zgarishlar darhol kodifikatsiyalangan matnda o'z aksini topadi (Continuous Codification).

Kutilayotgan natijalar va samaradorlik

Raqamli tizimlashtirishga o'tish davlatga quyidagi iqtisodiy va huquqiy dividendlarni beradi:

1. **Huquqiy aniqlik:** Kolliziyalar kamayishi hisobiga sud nizolari qisqaradi.
2. **Vaqt tejalishi:** Yuristlar va tadqiqotchilarning axborot qidirishga sarflaydigan vaqti 70-80% gacha qisqaradi.
3. **Shaffoflik:** Qonun ijodkorligi jarayonida jamoatchilik ishtiroki raqamli algoritmik tahlillar orqali osonlashadi.

Bugungi kunda qonunchilik bazasining haddan tashqari kengayishi (inflation of laws) nafaqat huquqni qo'llashda, balki investitsiya muhitiga ham salbiy ta'sir ko'rsatmoqda.

• **Regulyatorlik gilyotinasini (Regulatory Guillotine):** Raqamlashtirish orqali eskirgan, bir-birini takrorlovchi va biznesga yuk bo'ladigan normalarni avtomatik aniqlash va "kesib tashlash" mexanizmini joriy etish zarur.

**"ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO'NALISHLARI" nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-2, 2026**

• **Huquqiy noaniqlik:** An'anaviy usulda inson omili sababli ba'zi bekor qilingan normalar bazalarda "tirik" qolib ketishi (ghost laws) holatlari kuzatiladi.

Raqamli tizimlashtirishning innovatsion yo'nalishlari

A. "Qonunchilik kod sifatida" (Legislation as Code - LaC)

Bu shunchaki matni formatlash emas, balki huquqiy mantiqni algoritmlarga o'tkazishdir.

• **Ontologik modellashtirish:** Huquqiy tushunchalar o'rtasidagi bog'liqlikni kompyuter modeli ko'rinishida tasvirlash.

• **Smart-regulyatsiya:** Masalan, bojxona to'lovlari haqidagi qonun o'zgarganda, bojxona deklaratsiyasini to'ldirish dasturi inson aralashuvisiz yangi qoidalarga moslashadi.

B. Sun'iy intellekt va NLP (Natural Language Processing)

AI (Sun'iy intellekt) faqat qidiruv vositasi emas, balki tahlilchi rolini o'ynaydi:

• **Prediktiv tahlil:** Yangi qonun loyihasining qabul qilinishi boshqa sohalarga qanday ta'sir ko'rsatishini oldindan modellashtirish.

• **Semantik bog'liqlik:** Bir qonundagi atama o'zgarganda, tizim avtomatik ravishda boshqa 100 ta hujjatdagi shu atamaga bog'liq bandlarni o'zgartirish haqida bildirishnoma beradi.

Raqamli kodifikatsiya va "Yagona huquqiy ekotizim"

Investitsiya yoki tadbirkorlik kodekslari misolida raqamli tizim quyidagi funksiyalarni bajarishi kerak:

• **Shaxsiylashtirilgan huquqiy kabinet:** Investor o'z faoliyat turini (masalan, "to'qimachilik") tanlaganda, tizim unga tegishli barcha imtiyoz, majburiyat va javobgarliklarni turli kodekslardan saralab, yagona paket ko'rinishida taqdim etadi.

**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO‘NALISHLARI” nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-2, 2026**

• **Ochiq ma'lumotlar (Open Data):** Qonunchilik bazasini API (Application Programming Interface) orqali xususiy sektorga (LegalTech startaplariga) taqdim etish. Bu biznes uchun huquqiy yordamchi botlar yaratilishiga yo‘l ochadi.

Xalqaro tajriba va "Smart-kontraktlar" integratsiyasi

Maqolaga xalqaro tajribani qo‘shish uning nufuzini oshiradi:

• **Estoniya va Singapur tajribasi:** Ushbu davlatlarda qonunchilikni tizimlashtirish to‘liq raqamli platformaga ko‘chirilgan bo‘lib, "e-Law" tizimi orqali qonun ijodkorligi va tizimlashtirish yagona jarayon hisoblanadi.

• **Blokcheyn:** Qonun matnlarining o‘zgarishligi va ularning tahrirlari tarixini kuzatish uchun blokcheyn texnologiyasini qo‘llash, huquqiy axborot xavfsizligini ta’minlaydi.

Kutilayotgan ijtimoiy-iqtisodiy samaradorlik

1. **Tranzaksiya xarajatlarining kamayishi:** Biznes subyektlari huquqiy maslahat uchun sarflaydigan xarajatlarini kamaytiradi.

2. **Korrupsiyaning oldini olish:** Inson omili kamayishi va normalarning aniq (algoritmik) belgilanishi "tahlifiy sharhlash" imkoniyatini yopadi.

3. **Davlat apparati optimallasuvi:** Adliya organlarining texnik ishlardan (qo‘lda inkorporatsiya qilish) strategik tahlilga o‘tishi.

Xulosa

Qonunchilikni tizimlashtirishni raqamlashtirish — bu shunchaki qog‘ozdan elektron formatga o‘tish emas, balki huquqni "jonli", o‘z-o‘zini tartibga soluvchi ekotizimga aylantirishdir. Kelajakda **“Smart-kodifikatsiya”** tizimlari orqali inson xatosidan xoli bo‘lgan, mantiqiy mukammal huquqiy bazani shakllantirish davlat boshqaruvining ustuvor yo‘nalishi bo‘lib qoladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

**"ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO'NALISHLARI" nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-2, 2026**

1. **O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni.** "O‘zbekiston Respublikasi qonunchilik ma’lumotlari milliy bazasini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida".
2. **Mohamed, S.** (2022). *Digital Transformation of Legal Systems: Challenges and Opportunities*. Journal of Digital Law Review.
3. **Wicker, L., & Schirato, G.** (2023). *Legislation as Code: The Future of Regulatory Compliance*. Oxford University Press.
4. **Saydullaev, Sh. A.** (2021). *Davlat va huquq nazariyasi*. Toshkent: TDYU nashriyoti.
5. **OECD Report.** (2021). *Regulatory Policy Outlook: Digitalization and Semantic Web in Lawmaking*.
6. **Susskind, R.** (2019). *Tomorrow's Lawyers: An Introduction to Your Future*. Oxford University Press.
7. **Ziyodullaev, M.** (2023). "Norma ijodkorligi jarayonida sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning huquqiy masalalari". *Huquq va burch* jurnali.
8. **Lex.uz** – O‘zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi.